

PPA TIMBER TRADE SRL

**СИСТЕМА НАЛЕЖНОЇ ПЕРЕВІРКИ
КОНТРОЛЬОВАНОГО МАТЕРІАЛУ**

Резюме

Підготовлено:

відповідальним за процедури сертифікації «PPA TIMBER TRADE SRL»: Бевз В. О

Київ – 2019

ЗМІСТ

КОРОТКА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПІДПРИЄМСТВО	3
ВСТУП	3
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
Консультування із зацікавленими сторонами	5
Схема постачальників (Додаток 1)	7
ДАНІ ПОЛЬОВОЇ ПЕРЕВІРКИ: кваліфікація експертів, терміни перевірки, Програма перевірки	8
Рекомендовані контрольні заходи та верифікатори	8
Підсумки оцінки по категорії 1	20
Підсумки оцінки по категорії 2	24
Підсумки оцінки по категорії 3	25
Підсумки оцінки по категорії 4	34
Підсумки оцінки ризиків у ланцюгах постачання	34
Висновки	35
ІНФОРМАЦІЯ І СКАРГИ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН	36
Звіт про консультаційний процес (Додаток 2)	38

КОРОТКА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПІДПРИЄМСТВО

Організація «PPA TIMBER TRADE SRL», зареєстрована 18.02.2010 р., юридична адреса: 1-3 Lacul Tei Blvd. 2., room 213, 2nd Floor, District 2, 020371 Bucharest, ROMANIA.

Продукція підприємства, яка продається як FSC сертифікована – паливна деревина, деревина у формі тріски, пиломатеріали, палетна дошка та брус, яка відправляється на експорт у країни Європейського союзу.

З 2018 року підприємство є тримачем FSC сертифікату з ланцюга постачання (FSC-STD-40-004 V3-0) із розширенням сфери дії з кодом CW (FSC-STD-40-005 V3-1): FC-COC-642944 FC-CW-642944.

ВСТУП

Цей документ є складовою системи менеджменту якості та частиною загальнодоступної інформації, у якій організація PPA TIMBER TRADE SRL надає (у скороченому вигляді) виклад власної системи належної перевірки (далі СНП).

Він відображає комплекс дій задля здійснення перевірки матеріалу, що постачається без заяви FSC, щоб визначити, чи він походить з прийнятних джерел і чи може використовуватися організацією як контрольований матеріал для виготовлення FSC продукції із можливим (у разі необхідності) зниженням ризику.

СНП «PPA TIMBER TRADE SRL» це цілісний комплекс дій, який забезпечує гарантію того, що вона не використовуватиме деревинні матеріали з неприйнятних джерел.

СНП підготовлена відповідно до вимог стандарту FSC-STD-40-005 V3-1, нова версія якого була опублікована та набула чинності з 28 березня 2017 року. Також на основі Методичних рекомендацій щодо практичної реалізації вимог даного стандарту (<https://ua.fsc.org/ua-ua/newsroom/event-news/id/242> , редакція 3, оновлена і доповнена).

Оцінку ризику походження контрольованого матеріалу, організація визначає, опираючись на актуальну національну оцінку ризику (НОР).

Задля зниження ризику, пов'язаного з контрольованими матеріалами розробляються контрольні заходи. Ці контрольні заходи організація впроваджуватиме для індикаторів 1-4 категорії, де згідно НОР існує «визначений» ризик.

Також організація визначилась із оцінюванням **ризиків змішування матеріалу в ланцюгах постачання**.

СНП підприємства охоплює усіх постачальників, які не сертифіковані за стандартами FSC (лісоуправління або ланцюга постачання), матеріал від постачання яких оцінюється згідно стандарту FSCSTD-40-005.

Якщо жоден із контрольних заходів в рамках відповідних категорій контрольованої деревини не забезпечує зниження ризику, підприємство не включає (виключає) ці суб'єкти у число (з числа) постачальників контрольованого матеріалу.

Заявку на свій **вихідний** матеріал організація формує згідно стандарту FSC-STD-40-004.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Територія постачання організації – Житомирська, Київська та Волинська області.

Це 4 лісогосподарських підприємств, які підпорядковані ДАЛР України:

ДП «Бердичівське ЛГ»; ДП «Клавдіївське ЛГ»; ДП «Димерське ЛГ»; ДП «Цуманське ЛГ».

Всі ці лісгоспи розташовані на рівнинній частині території України. Характеризується прийнятними природно - кліматичними умовами для зростання сосни, дуба, берези, вільхи, ялини, осики та інших деревних порід.

Оцінювання **ризиків залежно від походження** лісоматеріалу організація визначає, спираючись на рекомендації стандарту стосовно ієрархії існуючих оцінок ризику, за якими пріоритет надається актуальній національній оцінці ризику, розробленій відповідно до FSC-PRO-60-002 V3-1 та низки інших міжнародних процедур (FSC-PRO-60-002a V1-0; FSC-PRO-60-002b V2-0; FSC-PRO-01-009 V2-0).

На тепер організація використовує НОР - FSC-NRA-UA V1-1 (від 15.12.2017 року), враховуючі додаткові вимоги Регламенту ЄС EUTR №995/2010 за п'ятьма категоріями FSC-контрольованої деревини щодо походження деревини з неприйнятних джерел:

- 1) незаконно заготовлена деревина;
- 2) деревина, заготовлена з порушенням традиційних прав і прав людини;
- 3) деревина з лісів, в яких особлива для збереження цінність опиняється під загрозою через господарську діяльність;
- 4) деревина з лісів, які перетворюються на плантації та категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення;
- 5) деревина з лісів, в яких вирощують генетично модифіковані дерева.

Підсумки оцінки ризику походження зафіксували **«визначений ризик» за категоріями 1 – 4**. За категорією 5 – «низьким» на загальнодержавному рівні. Тому підприємство передбачає застосування контрольних заходів щодо усіх джерел постачання – лісокористувачів для зниження ризику походження за категоріями 1-4 для індикаторів з визначеним ризиком:

- для категорії 1 це переважна більшість індикаторів (за винятком 1.2 – для підприємств, які підпорядковані ДАЛР): 1.13-1.15; 1.18; 1.20; 1.21;
- для категорії 2 – індикатори 2.2.a і 2.2.e;
- для категорії 3 – індикатори 3.1; 3.3; 3.4 і 3.6;

Категорія 4 представлена одним індикатором 4.1 із визначеним ризиком. Внаслідок цього виникла необхідність у здійсненні *польової перевірки відповідно до СНП «PPA TIMBER TRADE SRL»* (далі організація), та застосуванні контрольних заходів, які б забезпечили зниження ризику до низького.

Так як Організація не займається переробкою деревини, а перевозку контрольованого матеріалу здійснює лише залізничними шляхами, без зберігання на проміжних складах, то ризик щодо **змішування в ланцюгах постачання** організація визначає враховуючи всі фактори, які можуть виникати в процесі *транспортування*. Такого ризику (вищезазначеного) за підсумками внутрішнього аудиту організації не виявлено.

Схема ланцюгів постачання представлена у вигляді Додатку 1.

КОНСУЛЬТУВАННЯ ІЗ ЗАЦІКАВЛЕНИМИ СТОРОНАМИ

Згідно вимог стандарту FSC STD-40-005 V3-1 за 6 тижнів до початку господарської діяльності організація визначилась із колом зацікавлених сторін та сторонами, чий інтереси зачеплені господарською діяльністю постачальників, для проведення консультацій. Всі вищеперераховані сторони проінформовані та процес консультування розпочато 25 вересня 2019 р.

В межах стандарту контрольованої деревини сторонами, чий інтереси зачеплено, є ті, які актуальні для області системи належної перевірки (включаючи діяльність організації і її постачальників (субпостачальників), а також ті, хто чинить вплив на ризики, виявлені у СНП. Сторонами, чий інтереси зачеплені) визначені місцеві громади території постачання та працівники не сертифікованих лісгосподарських підприємств.

Організація самостійно визначилась щодо конкретного переліку зацікавлених сторін та сторін, чий інтереси зачеплені. Також до уваги брався Орієнтовний перелік зацікавлених сторін, який наведено на сайті FSC в Україні (https://ua.fsc.org/ua-ua/_certification/-08).

Згідно із зазначеним переліком зацікавленими сторонами, наприклад, можуть бути:

- Національне представництво FSC в Україні;
- робоча група з розробки національних стандартів лісової сертифікації для України;
- робоча група з розробки національної оцінки ризику контрольованої деревини для України;
- професійна спілка працівників лісового господарства України, її обласні профспілкові організації;
- асоціації лісопромислових підприємств;

- обласні, районні, сільські, селищні, міські ради;
- обласні та районні державні адміністрації;
- освітні та наукові установи, пов'язані зі сферою лісового господарства;
- громадські організації екологічного та соціального спрямування;
- спілки місцевих громад;
- утримувачі FSC сертифікатів (CoC, CoC/CW), які здійснюють закупівлю лісопродукції на постійній основі (або є її потенційними споживачами) та ін.;
- експерти та консультанти у сфері лісової сертифікації, якщо вони не задіяні у підготовці підприємства, що розглядається, до сертифікації. За потреби до зазначеного переліку можуть бути включені інші зацікавлені сторони, зокрема, центральні органи виконавчої влади в сфері лісового господарства, охорони навколишнього природного середовища та їх територіальні органи.

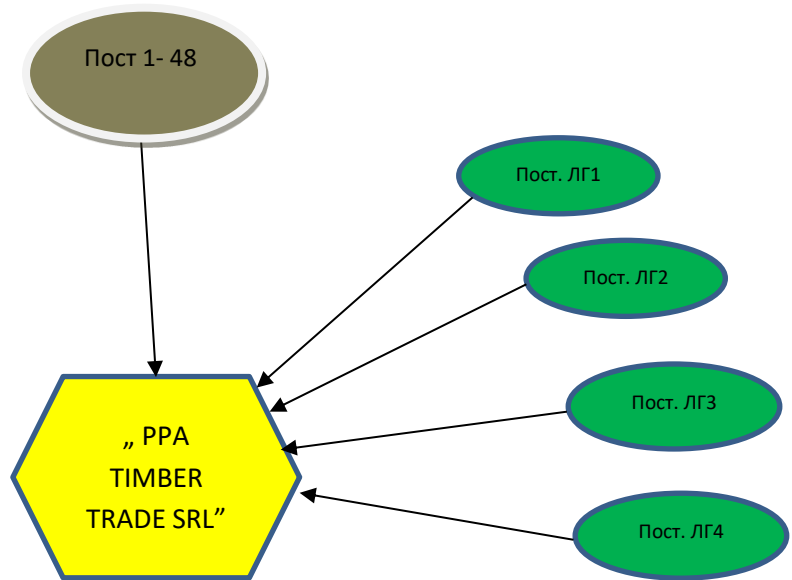
В рамках процесу консультування проводилось телефонне опитування, частково на адреси сільських (селищних, міських) рад території постачання також надіслані поштою листи-звернення та анкети для зворотного зв'язку. З головами профспілок лісогосподарських підприємств проведені телефонні консультації.

Звіт про консультаційний процес розміщено у Додатку 2.

Щодо ймовірності виникнення визначеного ризику в залежності від *території походження деревини* - такі консультації необхідні для зниження ризику за категоріями 1-4. За категорією 2 та 3 ці консультації (згідно СНП) обов'язкові, а за категорією 1, 4 консультації проводились в ході польових перевірок постачальників, як контрольні заходи (опитування). Відносно 2 категорії, сторонами чий інтереси зачеплені є робітники постачальників; для категорії 3 - виходячи із принципу обачливості представники сільських рад, екологи та інші.

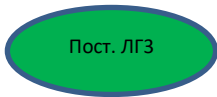
Після закінчення консультаційного періоду протягом 60 днів тим зацікавленим сторонам, які взяли участь у консультаціях, буде повідомлено, яким саме чином їхні коментарі були прийняті до уваги. Процес консультування буде безперервним та предметом його буде ефективність СНП організації.

Схема постачальників (сертифіковані та не сертифіковані)

Пост 1- 48

Сертифіковані лісові господарства

Пост. ЛГ3

Не сертифіковані лісові господарства

Залучення експертів та їх кваліфікація:

Польову перевірку району постачання щодо ризику 1-4 категорії стандарту контрольованої деревини проводить експерт НТ «Товариства лісової сертифікації в Україні» Голуб Михайло Григорович, який за освітою є інженером лісового господарства, із стажем практичної роботи в лісовому господарстві 27 років, 6-річним досвідом проведення верифікаційних аудитів з контрольованої деревини та 13-річним досвідом проведення сертифікаційних робіт. Експерт Національної оцінки ризику контрольованої деревини для України (категорії 1) відповідно до FSC-PRO60-002 V 3-0, співавтор Методичних рекомендацій щодо практичної реалізації вимог стандарту FSC-STD-40-005 V3-1.

Перевірку району постачання щодо ризику 2, 3 категорії здійснює експерт Кременецька Євгенія Олексіївна, яка за освітою є інженером лісового господарства, кандидат сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.03.03 лісознавство і лісівництво (захист у 2000 р.), більше 20 років науково-педагогічного стажу та більше 12 років досвіду проведення сертифікаційних робіт, працює у Сумському національному аграрному університеті, член НТ «Товариство лісової сертифікації в Україні».

Також з метою уточнюючих даних щодо визначення об'єктів ОЦЗ (3 категорія), були залучені локальні експерти - менеджери лісових проектів WWF в Україні, активісти громадських організацій екологічного спрямування.

Вибірка

Із групи підприємств-постачальників території постачання були відібрані лісгоспи, на яких необхідно здійснити виїзну перевірку. При цьому враховуються такі аспекти: рівномірне представництво підприємств із найбільш представлених регіонів; перевірка лісгоспів, у яких може бути більша ймовірність щодо виникнення ризиків. Із групи потенційних постачальників було відібрано підприємства як множина 0,6 із кореня квадратного кількості об'єктів, які розташовані на рівнинній частині України. Це відповідно 2 державних лісгосподарських підприємства: ДП «Цуманське ЛГ», ДП «Димерське ЛГ».

Адміністрація вищезгаданих лісгоспів була завчасно попереджена щодо проведення аудиту. Була проведена робота відносно погодження термінів та дат щодо візиту експертів. Інформаційна частина підготовчої

роботи забезпечувалась шляхом надсилання листів-супроводів із переліком документації, що має бути перевіреною, а також описом сумісних заходів щодо виявлення ймовірних ризиків.

Терміни проведення польової перевірки

Враховуючи те, що тільки для категорії 5 контрольованої деревини був визначений «низький ризик» (на національному рівні), для перевірки категорій 1-4 достатнім є одноденний аудит (мінімум один робочий день) для кожного з визначених підприємств.

Підприємство	Дата перевірки.	Експерти
ДП «Цуманське лісове господарство»	25.09.2019 року	Михайло Голуб, Євгенія Кременецька
ДП «Димерське лісове господарство»	26.09.2019 року	Михайло Голуб, Євгенія Кременецька

Програма перевірки

Програма виїзної перевірки лісгосподарських підприємств спрямована на зниження ризику походження деревини шляхом застосування контрольних заходів, які передбачені НОР України. Здійснюється збирання документації, яка вимагається для оцінки з першої категорії по четверту, консультації та опитування персоналу і зацікавлених сторін, а також проводиться польова перевірка.

Перед візитом був визначений перелік тих зацікавлених осіб, із якими планувалося проведення консультації і інтерв'ю. Проводилося опитування тих зацікавлених сторін які є компетентними в питаннях стосовно ведення лісового господарства на їх території, а саме: представників районних рад (райдержадміністрації), голови сільських рад, представники екологічної інспекції, робітники ФОП (в разі їх участі у процесі лісозаготівлі), робітники лісгоспів, Українське товариство мисливців та рибалок (УТМР), на національному рівні - керівники громадських організацій екологічного напрямку та інші (див. стор. 6).

При цьому здійснювалась перехресна оцінка одержаних свідочств і інформації.

Рекомендовані контрольні заходи і верифікатори щодо оцінки ризику походження матеріалу.

Категорія 1. Незаконно заготовлена деревина

1.1. Права землекористування та землеволодіння

Контрольний захід (О): Документальне підтвердження права землекористування та землеволодіння

Державний акт на право постійного користування земельною ділянкою та/або Свідоцтво про право власності, та/або Витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та / або інші документи підтверджує права землекористування та землеволодіння на ділянки, з яких постачається деревина.

1.2. Концесійні угоди – нестатусне законодавство, не потребує контрольних заходів

1.3. Планування лісоуправління і лісозаготівель

Контрольний захід (О): Підтвердження дотримання вимог законодавства при плануванні лісоуправління і лісозаготівель

1. Вибіркова перевірка лісосік, де призначені санітарні рубки, представниками організації або незалежними експертами підтверджує необхідність планування цих рубок.
2. Акти державних контролюючих органів з перевірки дотримання природоохоронного законодавства підтверджують відсутність порушень у плануванні лісозаготівель.
3. Опитування зацікавлених сторін забезпечує докази об'єктивності планування санітарних рубок.

Контрольний захід (Р): Встановлення ліміту закупівлі деревини від санітарних рубок.

1.4. Дозвільні документи на заготівлю деревини

Контрольний захід (О): Підтвердження законності способу отримання дозвільних документів на заготівлю деревини

1. Акти перевірки відведення і таксації лісосік державними органами та /або перевірка незалежними експертами підтверджують відсутність відхилень при відводах і таксації лісосік понад граничні значення.
2. Акти державних контролюючих органів з перевірки дотримання природоохоронного законодавства підтверджують законність отримання дозвільних документів на заготівлю деревини.
3. Камеральна перевірка підтверджує наявність та дотримання лімітів використання лісових ресурсів у межах територій і об'єктів ПЗФ загальнодержавного та місцевого значення.
4. Опитування зацікавлених сторін підтверджує відсутність незаконних (зокрема самовільних) рубок з боку самого підприємства.
5. Звітна документація лісокористувачів підтверджує дотримання лімітів використання лісових ресурсів у межах територій і об'єктів ПЗФ загальнодержавного та місцевого значення.

Контрольний захід (Р): Повна відмова від отримання деревини від рубок, проведених у об'єктах ПЗФ.

1.5. Плата за право користування лісовими ресурсами

Контрольний захід (О): Підтвердження відсутності зловживань при нарахуванні та своєчасності сплати рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів

1. Акти перевірки відведення і таксації лісосік державними органами та /або перевірка незалежними експертами підтверджують відсутність відхилень при відводах і таксації лісосік понад граничні значення.
2. Акти перевірки державних фіскальних органів підтверджують достовірність розрахунку величини рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів та вчасну її сплату.
3. Вибіркова перевірка лісосік, на яких закінчені рубки, представниками організації або незалежними експертами підтверджує відсутність недорубів чи не вивезеної деревини.
4. Опитування зацікавлених сторін підтверджує відсутність незаконних (зокрема самовільних) рубок з боку самого підприємства.

1.6. Податок на додану вартість та інші податки з продажів

Контрольний захід (О): Підтвердження відсутності порушень при відпуску лісопродукції та нелегальної торгівлі

1. Вибірковий контроль представниками організації або незалежними експертами приймання лісопродукції на одній ділянці підтверджує правильне визначення кількісних і якісних її параметрів.
2. Вибіркова перевірка представниками організації або незалежними експертами одного транспортного засобу, що вивозить лісопродукцію безпосередньо з лісосіки, засвідчує наявність та правильне оформлення товарно-супровідних документів.
3. Опитування зацікавлених сторін не виявляє випадків нелегального продажу деревини.

1.7. Податок на прибуток

Контрольний захід (О): Підтвердження відсутності порушень при відпуску лісопродукції та нелегальної торгівлі

1. Вибірковий контроль представниками організації або незалежними експертами приймання лісопродукції на одній ділянці підтверджує правильне визначення кількісних і якісних її параметрів..
2. Вибіркова перевірка представниками організації або незалежними експертами одного транспортного засобу, що вивозить лісопродукцію безпосередньо з лісосіки, засвідчує наявність та правильне оформлення товарно-супровідних документів.

3. Опитування зацікавлених сторін не виявляє випадків нелегального продажу деревини.

1.8. Нормативні акти, що регулюють заготівлю деревини

Контрольний захід (О): Підтвердження дотримання постачальниками нормативних актів, що регулюють заготівлю деревини

1. Вибіркова камеральна перевірка представниками організації або незалежними експертами підтверджує наявність та належне оформлення технологічних карт відповідно до законодавчих вимог.

2. Вибіркова натурна перевірка технологічного процесу розробки однієї лісосіки представниками організації або незалежними експертами підтверджує дотримання в натурі усіма виконавцями (працівниками підприємства чи суб'єктами, які надають послуги з лісозаготівель) ключових елементів технологічної карти.

3. Вибіркова натурна перевірка представниками організації або незалежними експертами однієї лісосіки, на яку оформлений акт огляду місць заготівлі деревини, підтверджує дотримання ключових елементів технологічної карти.

4. Акти державних контролюючих органів з перевірки дотримання природоохоронного законодавства підтверджують відсутність суттєвих порушень нормативних актів, що регулюють заготівлю деревини.

1.9. Охоронювані території та види

Контрольний захід (О): Підтвердження виконання постачальниками охоронних зобов'язань об'єктів ПЗФ

1. Акти державних контролюючих органів з перевірки дотримання природоохоронного законодавства підтверджують дотримання режиму охоронюваних територій на об'єктах ПЗФ.

2. Вибірковий польовий візит представниками організації або незалежними експертами засвідчує задовільний стан об'єктів, наявність аншлаків та межових знаків.

3. Опитування зацікавлених сторін підтверджує дотримання режиму охоронюваних територій.

4. Витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно підтверджує відсутність обмежень (обтяжень) землекористування у об'єктах ПЗФ.

5. Відомості про території та об'єкти ПЗФ, а також їхнє зонування мають бути отримані із Державного Земельного кадастру, Державного кадастру ПЗФ або картосхем до Проектів організації території природно-заповідної території / об'єкта.

Контрольний захід (Р): Повна відмова від отримання деревини від рубок, проведених у об'єктах ПЗФ.

1.10. Природоохоронні вимоги

Контрольний захід (О): закупівля деревини у постачальників, які виконують природоохоронні вимоги.

1. Акти державних контролюючих органів з перевірки дотримання природоохоронного законодавства підтверджують дотримання природоохоронних вимог при здійсненні лісозаготівель.
2. Вибіркова камеральна перевірка представниками організації або незалежними експертами технологічних карт на лісосіки, що розробляються та пройдені рубками, підтверджує планування природоохоронних вимог.
3. Вибіркова польова перевірка представниками організації або незалежними експертами лісосік, на які оформлені акти огляду місць заготівлі деревини, підтверджує дотримання природоохоронних вимог.
4. Відомості про території та об'єкти ПЗФ, а також їхнє зонування мають бути отримані із Державного Земельного кадастру, Державного кадастру ПЗФ або картосхем до Проектів організації території природно-заповідної території / об'єкта.

Контрольний захід (Р): Повна відмова від отримання деревини від рубок, проведених у об'єктах ПЗФ.

1.11. Охорона праці і техніки безпеки

Контрольний захід (О): Підтвердження дотримання постачальниками вимог охорони праці і техніки безпеки

1. Камеральна перевірка представниками організації або незалежними експертами підтверджує наявність у виконавців лісозаготівель дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки; наявність особових карток обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних засобів; наявність та належне оформлення технологічних карт, зокрема щодо радіаційного контролю.
2. Вибіркова польова перевірка представниками організації або незалежними експертами лісосік, на яких проводяться рубки, засвідчує дотримання вимог техніки безпеки.

1.12. Дотримання постачальниками трудового законодавства

Контрольний захід (О): Підтвердження дотримання постачальниками трудового законодавства

1. Довідка адміністрації підприємства підтверджує відсутність заборгованості із заробітної плати.
2. Опитування представниками організації або незалежними експертами представників профспілкової організації підприємства та робітників підтверджує дотримання адміністрацією трудового законодавства.
3. Опитування представниками організації або незалежними експертами працівників підрядників, які працюють на лісозаготівельних роботах,

підтверджує, що вони офіційно працевлаштовані та вчасно у розмірах, не нижчих державних гарантій, отримують заробітну плату.

1.13. Звичайні права – незастосовне законодавство, не потребує контрольних заходів.

1.14. Добровільна, попередня та інформована згода (FPIC) – незастосовне законодавство, не потребує контрольних заходів.

1.15. Права корінних народів – незастосовне законодавство, не потребує контрольних заходів.

1.16. Класифікації порід, кількісних і якісних параметрів деревини.

Контрольний захід (O): Підтвердження вірної класифікації постачальниками порід, кількісних і якісних параметрів деревини

1. Акти перевірки відведення і таксації лісосік державними органами та /або перевірка незалежними експертами підтверджують вірну класифікацію за породами.

2. Вибіркова оглядова перевірка представниками організації або незалежними експертами лісосік, відведених у рубку, свідчить про відповідність матеріалів відведення фактичному породному складу.

3. Вибірковий контроль представниками організації або незалежними експертами щодо приймання лісопродукції на одній ділянці підтверджує правильне визначення кількісних і якісних її параметрів.

4. Вибіркова перевірка представниками організації або незалежними експертами ТТН підтверджує правильність класифікації.

1.17. Торгівля і транспорт

Контрольний захід (O): Підтвердження здійснення постачальниками торгівлі з мінімальними корупційними ризиками

1. Вибіркова перевірка представниками організації або незалежними експертами одного транспортного засобу, що вивозить лісопродукцію безпосередньо з лісосіки, засвідчує наявність та правильне оформлення товарно-супровідних документів.

2. Камеральна перевірка представниками організації або незалежними експертами підтверджує наявність належно оформлених договорів купівлі-продажу деревини.

3. Опитування зацікавлених сторін не виявляє випадків нелегального продажу деревини.

Контрольний захід (P): У підприємств відомчого підпорядкування ДАРЛРУ купівля деревини винятково на аукціонах.

1.18. Офшорна торгівля і трансфертне ціноутворення – низький ризик, контрольні заходи не потрібні

1.19. Митне законодавство

Контрольний захід (О): Підтвердження дотримання постачальниками митного законодавства

1. Опитування адміністрації підприємства представниками організації або незалежними експертами підтверджує, що з боку правоохоронних і митних органів відсутні претензії до його експортної діяльності.
2. Вибіркова камеральна перевірка представниками організації або незалежними експертами рахунків-фактур підтверджує відповідність товарів кодам УКТЗЕД у вантажно-митних деклараціях.

1.20. CITES – незастосовне законодавство, не потребує контрольних заходів.

1.21. Законодавство, що вимагає процедури системи належної сумлінності – незастосовне законодавство, не потребує контрольних заходів.

Категорія 2. Деревина, заготовлена з порушенням традиційних прав і прав людини

2.1. Лісовий сектор не пов'язаний з відкритим збройним конфліктом, включаючи такий, який загрожує національній чи регіональній безпеці та / або пов'язаний з військовим контролем – низький ризик, контрольні заходи не потрібні

2.2. Дотримуються права працівників, включаючи права, встановлені в Декларації МОП основоположних принципах і права у сфері праці

2.2. а. Заборона на самоорганізацію і ведення колективних переговорів

Контрольний захід: 1. Консультації із зацікавленими сторонами

2. Закупівля деревини у постачальників, які дотримуються прав працівників у сфері праці

1. Консультації із зацікавленими сторонами і конфіденційне опитування персоналу представниками організації або незалежними експертами підтверджують відсутність заборони на самоорганізацію і ведення колективних переговорів та порушень основоположних принципів і прав в сфері праці МОП.

2. Висновок експерта про достатність контрольних заходів.

2.2.б. Примусова праця – низький ризик. Контрольні заходи не потрібні.

2.2.с. Найгірші форми дитячої праці – низький ризик. Контрольні заходи не потрібні.

2.2.д. Дискримінація за статевою / расовою / релігійною ознакою – низький ризик. Контрольні заходи не потрібні.

2.2.е. Охорона здоров'я в умовах радіаційного забруднення

Контрольний захід: 1. Консультації із зацікавленими сторонами.

2. Закупівля деревини у постачальників, які забезпечують охорону здоров'я працівників в умовах радіаційного забруднення

1. Журнал інструктажів з радіаційної безпеки підтверджує регулярне їх проведення.
2. Роботи у зоні радіаційного забруднення проводяться за нарядом-допуском.
3. Відповідальний персонал веде «Журнал обліку робочого часу і доз опромінення працюючих».
4. Консультації із зацікавленими сторонами та конфіденційне опитування персоналу представниками організації або незалежними експертами підтверджують дотримання адміністрацією вимог радіаційного захисту працівників.

2.3 Дотримуються права корінних народів і народів, що ведуть традиційний спосіб життя

Ризик низький. Контрольні заходи не потрібні.

Категорія 3. Деревина з лісів, в яких особлива цінність для збереження опиняється під загрозою через господарську діяльність

3.0. Доступні дані є достатніми для:

а) визначення наявності ОЦЗ для кожної ОЦЗ,

і

б) оцінювання загроз для ОЦЗ від лісгосподарської діяльності.

3.1. ОЦЗ 1.

А Всі ліси, що зростають поза межами об'єктів та/або установ ПЗФ

Контрольний захід (о): 1. Консультації із зацікавленими сторонами.

2. Закупівля деревини у постачальників, які підтверджують, що їх господарська діяльність на територіях, які визнані як ОЦЗ 1, не загрожує цим ОЦЗ

1. Залучення експерта, який зробить висновок про наявність (чи відсутність) ОЦЗ 1 на території підприємства.
2. План організації та ведення лісового господарства та інші документи підтверджують режим лісокористування, який не загрожує ОЦЗ 1.
3. Дозвільні та організаційно-технологічні документи системи ведення лісового господарства містять заходи для уникнення загроз для виявлених ОЦЗ 1.

4. Вибірковий польовий візит експертів на території із виявленими ОЦЗ 1 підтверджує відсутність загроз для них.
5. Опитування зацікавлених сторін підтверджує відсутність загроз для виявлених ОЦЗ на території підприємства.

Б. Всі ліси, що зростають у межах об'єктів та/або установ ПЗФ

Контрольний захід (о): консультації із зацікавленими сторонами.

Закупівля деревини у постачальників, які виконують охоронні зобов'язання об'єктів ПЗФ.

Контрольний захід (р): повна відмова від отримання деревини від рубок, проведених на територіях, де виявлені ОЦЗ 1.

1. Охоронні зобов'язання на об'єкти ПЗФ.
2. Наявність дозвільних документів на спеціальне використання деревних лісових ресурсів в межах територій та об'єктів ПЗФ, що підтверджує відсутність загроз для ОЦЗ 1.
3. Акти державних контролюючих органів з перевірки дотримання природоохоронного законодавства підтверджують дотримання режиму охоронюваних територій на об'єктах ПЗФ.
4. Вибірковий польовий візит експертів та / або представників організації на території із виявленими ОЦЗ 1 засвідчує відсутність загроз для них.
5. Опитування зацікавлених сторін підтверджує відсутність загроз для виявлених ОЦЗ на території підприємства.

3.2. ОЦЗ 2

Низький ризик (граничне значення 9 застосовується для ОЦЗ 2 – об'єкти ОЦЗ 2 на охоронюваній території відсутні). Контрольні заходи не потрібні.

3.3. ОЦЗ 3

Контрольний захід: (О) 1. Консультації із зацікавленими сторонами.

2. Закупівля деревини у постачальників, які підтверджують, що господарська діяльність на територіях, які визнані як ОЦЗ 3, не загрожує цим ОЦЗ.

1. Залучення експерта, який зробить висновок про наявність (чи відсутність) ОЦЗ 3 на території підприємства.
2. План організації та ведення лісового господарства та інші документи підтверджують режим лісокористування, який не загрожує ОЦЗ 3.
3. Документи, які підтверджують добровільні зобов'язання підприємств не здійснювати господарську діяльність на територіях, де виявлені старовікові ліси і праліси.
4. Дозвільні та організаційно-технологічні документи системи ведення лісового господарства містять заходи для уникнення загроз для виявлених ОЦЗ 3, окрім старовікових лісів і пралісів.

5. Вибірковий польовий візит експертів на території із виявленими ОЦЗ 3 підтверджує відсутність загроз для них.
6. Опитування зацікавлених сторін підтверджує відсутність загроз для виявлених ОЦЗ на території підприємства.

Контрольний захід (р): Повна відмова від отримання деревини від рубок, проведених на територіях, де виявлені ОЦЗ 3.

3.4 ОЦЗ 4

ОЦЗ 4.а

Гірські захисні ліси з обмеженим режимом користування

Контрольний захід: (О) 1. Консультації із зацікавленими сторонами.

2. **Закупівля деревини у постачальників, які підтверджують, що господарська діяльність на територіях, які визнані як ОЦЗ 4.а, не загрожує цим ОЦЗ**

1. Матеріали лісовпорядкування підтверджують наявність ОЦЗ 4.а на території підприємства.
2. План організації та ведення лісового господарства та інші документи підтверджують режим лісокористування, який не загрожує ОЦЗ 4.а на території підприємства.
3. Дозвільні та організаційно-технологічні документи системи ведення лісового господарства містять заходи для уникнення загроз для виявлених ОЦЗ 4.а.
4. Опитування зацікавлених сторін підтверджує відсутність погіршення якості та кількості водних ресурсів.
5. Вибірковий польовий візит експертів та / або представників організації на території із виявленими ОЦЗ 4.а підтверджує відсутність загроз, які можуть призвести погіршення якості та кількості водних ресурсів.

Контрольний захід (р): Повна відмова від отримання деревини від рубок, проведених на територіях, де виявлені ОЦЗ 4.а.

ОЦЗ 4

В усіх захисних лісах, окрім гірських захисних лісів з обмеженим режимом користування, загрози відсутні – ризик низький. Контрольні заходи не потрібні.

3.5 ОЦЗ 5

Ризик низький. Контрольні заходи не потрібні.

3.6 ОЦЗ 6

А. Ліси, що відносяться до категорії лісів природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення. Граничне значення 29 (території надійно захищені від загроз пов'язаних з господарською діяльністю).

Низький ризик – контрольні заходи не потрібні

Б. Ліси, що відносяться до категорії рекреаційно-оздоровчих, захисних та експлуатаційних лісів

Контрольний захід (О): 1. Консультації із зацікавленими сторонами.

2. Закупівля деревини у постачальників, які підтверджують, що господарська діяльність на територіях, які визнані як ОЦЗ 6, не загрожує цим ОЦЗ

1. Залучення експерта, який у т.ч. шляхом опитування, зробить висновок про наявність (чи відсутність) ОЦЗ 6 на території підприємства.

2. Документи, які підтверджують добровільні зобов'язання підприємств не здійснювати господарську діяльність на територіях, де виявлені ОЦЗ 6.

3. Опитування зацікавлених сторін підтверджує відсутність загроз для виявлених ОЦЗ 6 на території підприємства.

4. Вибірковий польовий візит представниками організації або експертами на території із виявленими ОЦЗ 6 підтверджує відсутність загроз для ОЦЗ 6.

Контрольний захід (р): Повна відмова від отримання деревини від рубок, проведених на територіях, де виявлені ОЦЗ 6 та або вони знаходяться під загрозою.

Категорія 4. Деревина з лісів, які перетворюються на плантації та категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення

4.1. Перетворення природних лісів на плантації або категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення на оцінюваній території відбувається у обсязі меншому, ніж 0.02% або 5000 гектарів середньої щорічної чистої втрати площі природних лісів протягом останніх 5 років (застосовується менший кількісний показник), АБО перетворення лісів є незаконним на національному або регіональному рівні на державних та приватних землях

Контрольний захід (О): 1. Закупівля деревини у постачальників, які можуть довести відсутність перетворення лісів на плантації або категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення

1. Наявність задекларованих зобов'язань щодо недопущення постачання деревини з ділянок, які є предметом неприпустимих та/або незаконних перетворень на плантації або категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення.

2. Політика замовника стосовно недопущення закупівлі матеріалу, який походить з лісових ділянок перетворених на плантації або категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення доведена до постачальника.

3. Аналіз матеріалів лісовпорядкування, а також найкращої доступної інформації свідчить про відсутність документально непідтвердженого

зменшення площі земель лісогосподарського призначення та/або їх перетворення на плантації.

4. Консультації із зацікавленими сторонами свідчать про відсутність фактів перетворення лісів на плантації або категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення.

5. Консультації з відповідальними працівниками лісогосподарських підприємств підтверджують відсутність перетворення лісів на плантації або категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення, без належних підстав.

Для застосування контрольних заходів згідно СНП організації та оцінки ймовірності виникнення ризику, була взята інформація у формі матеріалів із документації 2018 та 2019 років.

Рекомендовані контрольні заходи щодо зниження ризику у ланцюгах постачання.

Для зменшення ризику змішування матеріалу в ланцюгах постачання організація користується нижче наведеними контрольними заходами.

Підтвердження достатньої гарантії, що при транспортуванні матеріалу не відбудеться змішування його з неприйнятним матеріалом.

Перевіряється відправка матеріалу від постачальника до організації найманим транспортом робітником організації (ФОП), який здійснює доставку матеріалу до постачальника. Підтверджує наявність та належне оформлення товаросупровідних документів на деревину, а кількісні і якісні характеристики матеріалу відповідають цим документам.

Підтвердження достатньої гарантії, що при зберіганні матеріалу постачальником не відбудеться змішування його з матеріалом іншого походження.

1. Натурна перевірка території постачальника підтверджує, що для тимчасового зберігання матеріалу, призначеного для реалізації організації, виділена окрема площадка, яка відповідно позначена.

2. Фактична кількість матеріалу, що тимчасово зберігається, може бути зіставлена із отриманою від субпостачальників (у разі наявності) згідно з ТТН.

3. Опитування персоналу постачальника підтверджує їхнє відповідальне ставлення до зберігання матеріалу організації та недопущення змішування з матеріалом іншого походження.

Підтвердження достатньої гарантії, що при переробці матеріалу постачальником не відбудеться змішування його з матеріалом іншого походження.

Підсумки оцінки по категорії 1. «Незаконно заготовлена деревина»

Наявність, згідно актуальної НОР України, визначеного ризику в розрізі окремих індикаторів та 1-ої категорії в цілому, обумовила необхідність застосування контрольних заходів, які дозволили б знизити цей ризик. В ході польового аудиту експертами збиралась інформація у вигляді

верифікаторів щодо лісозаготівельної діяльності, яка дала можливість в повній мірі застосувати контрольні заходи розроблені СНП організації та при необхідності застосувати додаткові заходи та корегувальні дії.

Права володіння та управління земельними угіддями чітко визначені в законодавстві. Але (дотримуючись принципу обачності) було перевірено виконання індикатору 1.1. Ті підприємства, на яких була проведена виїзна перевірка (ДП «Цуманське ЛГ» та ДП «Димерське ЛГ»), підтвердили права користування територіями, з яких постачається деревина. У якості підтвердження надавались Державні акти *на право володіти земельними ділянками*, Витяги із Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Вимоги щодо дотримання застосовного законодавства у питаннях землеволодіння постійно змінюються, але незмінними та актуальними є матеріали базового лісовпорядкування: наявні планово-картографічні матеріали користування землями лісового фонду, інші документи, що підтверджують права землекористування та володіння.

Вибір експертів щодо підтвердження дотримання вимог законодавства при *плануванні лісоуправління і лісозаготівель* базувався на перевірці лісосік, де призначені рубки головного користування та санітарні рубки. Дані перевірки підтвердили необхідність планування даних рубок і правильність відведення лісосік: на територіях, що перевірялись (щодо актуальності призначення під санітарні рубки), зростають здебільшого соснові лісонасадження, тому тут дуже великі осередки враженого хворобами та шкідниками («верхівковий короїд») лісу. Актуальним є питання проведення суцільних рубок санітарних (в подальшому - СРС). У зв'язку із масовим всиханням соснових насаджень здійснюється заміна лісосік головного користування на суцільно санітарні рубки, в межах розрахункової лісосіки. В плані організації і розвитку лісового господарства, лісорубних квитках, технологічних картах розробки лісосік, іншій документації, знаходять своє відображення усі обмеження та напрямки діяльності, які пов'язані з лісозаготівлями.

Також перевірялись рубки головного користування, оскільки вони є основною складовою запроєктованих контрольних заходів. Відсутність порушень у плануванні лісозаготівель (рубок головного користування та санітарних рубок) підтверджується результатами вибіркового перевірок експертом лісосік.

Акти державних контролюючих органів з перевірки та дотримання природоохоронного законодавства, опитування спеціалістів лісового відділу ОУЛМГ, підтверджують відсутність значних порушень на лісозаготівельних роботах.

Результати опитування зацікавлених сторін також говорять про високу ступінь відповідальності та високий рівень фаховості керівництва лісгоспів.

Відсутні корупційні дії при отриманні дозвільних документів на заготівлю деревини: аналіз актів державних контролюючих органів з перевірки дотримання природоохоронного законодавства підтвердили це.

Відсутність відхилень при відводах і таксації лісосік понад граничні значення була продемонстрована Актами перевірок відводів та таксації лісосік спеціалістами ОУЛМГ. Спеціалісти підприємств, які перевірялися, мають належні професійні знання, добре ознайомлені з усіма законодавчими обмеженнями щодо лісокористування. Всі рубки головного користування, які розробляються або заплановані, здійснюються згідно природоохоронного законодавства - за матеріалами ОВД (оцінка впливу на довкілля). Виключення складають лише рубки площа яких не перевищує 1,0 га.

Позитивні результати, які зафіксовані у Актах перевірок фіскальними органами, надають впевненості у відсутності зловживань у питаннях нарахування та своєчасної сплати рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів. Незалежними експертами проведено вибіркові перевірки тих лісосік, на яких завершено проведення суцільних рубань (рубки головного користування).

Не зафіксували порушень, які *занижують податок на прибуток*, додану вартість та інші податки з продажів і таким чином створюють визначений ризик. Це було засвідчено вибірковою перевіркою відпуску лісопродукції, а також перевіркою транспортних засобів, котрі вивозять деревину безпосередньо з лісосіки.

Лісозаготівельні роботи лісгоспи проводять дотримуючись усіх *нормативів, які встановлені законодавством* (площа лісосіки, технологічне облаштування, строки примикання лісосік та інше). Підтверджено відсутність відхилень від нормативних актів, що регулюють заготівлю деревини. Трудові взаємовідносини із об'єктами СПД щодо охорони праці, дотримання природоохоронних вимог, регулюються лише пунктами трудового договору, щодо надання послуг на лісозаготівлі (пов'язаних із лісівництвом).

Перевіреними лісгоспами виконуються охоронні зобов'язання об'єктів ПЗФ. Організація ідентифікує об'єкти ПЗФ, в чому знаходить повну підтримку з напрямку лісгоспів. Режим охоронюваних територій дотримується.

В ДП «Цуманське ЛГ» наявна невизначеність щодо зонування території Ківерцівського НПП «Цуманська пуща». Дана проблема повинна вирішуватись на державному рівні: всі матеріали щодо зонування території (на вимогу Департаменту екомережі та природно-заповідного фонду Міністерства екології та природних ресурсів України подані 08.08.2019 року, але затвердження немає. Усі об'єкти ПЗФ чітко ідентифіковані та усі лісогосподарські заходи направлені на підтримання природоохоронних цінностей ОЦЗ. Ця діяльність також здійснювалась згідно лімітів та спеціальних дозволів на лісозаготівлю, про що свідчать Акти державних контролюючих органів. Суцільні рубки в даний момент на об'єктах ПЗФ не здійснюються.

Організація прийняла рішення щодо повної відмови від отримання деревини від рубок, проведених на об'єктах ПЗФ до моменту

затвердження зонування території Ківерцівського НПП «Цуманська пуца».

Була проведена повторна перевірка дотримання правил техніки безпеки одного з лісгосподарських підприємств даної території постачання, так як у минулому році на одній з лісосік 2018 року (суцільна рубка санітарна - СРС) була зафіксована відсутність попереджувальних знаків з техніки безпеки. Згідно даних перевірки ці недоліки виправлені.

Вибіркова камеральна перевірка представниками організації або незалежними експертами технологічних карт на лісосіки, що розробляються та пройдені рубками, підтверджує планування *природоохоронних вимог*. Вибіркова польова перевірка представниками організації або незалежними експертами лісосік, на які оформлені акти огляду місць заготівлі деревини, підтверджує дотримання природоохоронних вимог.

Самовільні рубки, зі слів працівників лісової охорони, носять епізодичний характер та всі ці факти відслідковуються. На підпорядкованій території одного з лісгоспів даної групи постачальників за останні два роки збільшилась кількість випадків самовільних рубок саме дубових насаджень, з метою отримання кримінальними елементами, ділових сортиментів дуба звичайного. Адміністрацією лісгоспу прийняті безпрецедентні міри для припинення цього явища: організовано відділ з охорони та захисту лісу у штат якого входять 3 інженери з охорони та захисту лісу (включно з начальником відділу ОЗ). У даний момент організовані рейдові бригади та кругло добове чергування у лісонасадженнях. За свідченням керівництва підприємства, зацікавлених сторін, нанесений збиток не є значущим і вагомим у порівнянні з оціненими лісовими ресурсами району.

Вимоги в сфері охорони праці і здоров'я на лісгосподарських підприємствах є дуже суворими і виконуються беззастережно: наявними є дозволи на виконання робіт з підвищеною небезпекою, особові картки обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних засобів. Адміністрація всіх без виключення постачальників даної групи виділяє на нужди охорони праці кошти в розмірах не менших 0,5% від фонду оплати праці підприємства. Оформлення технологічних карт у частині охорони праці проведено належним чином (трапляються зауваження відносно вимог природоохоронного законодавства).

Дотримання постачальниками *трудового законодавства* знаходить своє підтвердження в довідках адміністрації щодо відсутності заборгованості із заробітної плати, опитуванні представників профспілкової організації підприємства, робітників та працівників підрядників, які працюють на лісозаготівельних роботах.

З метою підтвердження постачальниками вірної класифікації порід, кількісних і якісних параметрів деревини було перевірено відведення і таксацію лісосік, здійснений вибірковий контроль щодо приймання лісопродукції на лісосіці, вибіркова перевірка ТТН. Результати – позитивні.

На перевірених підприємствах, які підпорядковані ДАЛР України, *торгівля деревиною* здійснюється винятково на аукціонах. Застосування контрольних заходів із визначеними верифікаторами щодо транспортування деревини безпосередньо з лісосіки, суттєво знижує ризик щодо ймовірності виникнення корупційних факторів. Переважним чином, підприємства своєчасно і в повному обсязі документують процес перевезення лісопродукції з верхнього на нижній склад та до цеху переробки деревини, її відпуск безпосередньо споживачу, або перевантаження і відпуск деревини на проміжних складах (у випадках, коли неможливе навантаження мало-прохідної техніки на верхніх складах). Польові перевірки засвідчили наявність та правильне оформлення товарно-супровідних документів. Камеральна перевірка представниками організації або незалежними експертами підтверджує наявність належно оформлених договорів купівлі-продажу деревини, а опитування зацікавлених сторін не виявляє випадків нелегального продажу деревини.

Постачальники в повній мірі дотримуються *митного законодавства*, про що говорять опитування адміністрації підприємств незалежними експертами. Результати опитування підтверджують, що з боку правоохоронних і митних органів відсутні претензії до його експортної діяльності.

Таким чином, можливо в повній мірі стверджувати про те, що контрольні заходи, які були застосовані для зниження існуючого визначеного (згідно НОР України) ризику були ефективними та дозволили знизити ризик до низького. Порушень, які б піддали сумніву легальність лісозаготівельної діяльності не виявлено, додаткові контрольні заходи не призначались.

Категорія 2. Деревина, заготовлена з порушенням традиційних прав і прав людини

Застосування контрольних заходів, дозволило знизити ризик відносно заборони на самоорганізацію і ведення колективних переговорів. Визначальним при цьому було конфіденційне опитування незалежними експертами фахівців підприємств, зацікавлених сторін, ознайомленням із наявними публікаціями. Деревина закупляється у постачальників, які дотримуються прав працівників у сфері праці. Як наведено вище (висновки за категорією 1) – вимоги індикаторів 11 та 12 виконуються.

Не порушуються законні права місцевих громад. В процесі інтерв'ювання не виявлені будь-які додаткові специфічні традиційні права, які могли б бути порушеними. Жителі мають можливість вільного доступу до лісу з метою загального користування лісовими ресурсами (збирання грибів і ягід, рекреація тощо). Представники місцевого самоврядування вказують на взаєморозуміння, взаємодію і допомогу, яка надається з боку лісогосподарських підприємств.

Важливу роль відіграє наявність суттєвих відрахувань у бюджети місцевих громад від лісокористування. В основному, наявність лісозаготівельних робіт не викликає скарг зі сторони місцевих мешканців.

Факти наявності масштабних суперечок не були виявлені в силу вказаних вище факторів. Їхнє вирішення, зі слів відповідальних співробітників лісових господарств, вдається завдяки злагодженій роботі, своєчасному інформуванню.

Функціонування профспілок на державних підприємствах є невід'ємною частиною організації взаємодії адміністрації і робітників. Перепоп для формування власних профспілок або ж вступу до існуючих об'єднань для робітників, що виконують лісозаготівельні роботи від приватних підприємців немає.

Згідно актуальної НОР територія постачання відноситься до тієї, яка потенційно може бути джерелом забрудненої радіонуклідами деревини. Але в ході вивчення ситуації на перевірених підприємствах було визначено зменшення радіаційного забруднення до рівня безпечного для здоров'я працівників. Тому відповідальні за моніторинг радіаційної ситуації виконують роботу профілактичного напрямку. Відповідальними особами (здебільшого в.о. інженера-радіолога, тобто сумісники) проводиться щорічний моніторинг рівня радіологічного забруднення, за підсумками якого складається «Звіт про роботу радіологічної служби», надається радіологічний сертифікат.

Призначені контрольні заходи достатні та в повному обсязі досягають мети щодо зниження визначеного ризику та запобіганню ймовірності виникнення такого ризику відносно 2 категорії.

Категорія 3. Деревина із лісів, в яких особлива для збереження цінність опиняється під загрозою через господарську діяльність

Особливістю застосування контрольних заходів щодо 3 – ої категорії є обов'язковість професійного підходу до широкого спектру проблем, пов'язаних із необхідністю ідентифікації та розроблення заходів щодо збереження ОЦЗ в Україні. Існуюча публічна інформація не завжди є достовірною та репрезентативною. У зв'язку з цим, саме застосування контрольних заходів, які визначені в актуальній НОР, дало змогу ефективно знизити визначений ризик у розрізі індикаторів.

До ОЦЗ 1.1 належать території, що охороняються відповідно до Українського законодавства і міжнародних договорів, підписаних Україною.

Підтримка екологічного балансу в регіонах дослідження відбувається завдяки територіям та об'єктам ПЗФ. Встановлено, що на усіх об'єктах даної групи постачальників у природно-заповідному фонді забезпечується суворий режим охорони. У наявності є паспорти та охоронні зобов'язання територій, що охороняються, а також картографічні матеріали лісовпорядкування із встановленими межами.

Перелік територій і об'єктів ПЗФ, який наведений для ДП «Бердичівське ЛГ» у «Плані організації та ведення лісового господарства» та у інших актуальних матеріалах, в цілому, відповідає даним, що містяться в «Перелік територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення» (станом на 22.02.2016) та «Державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду України» (станом на 01.01.2013). У ДП «Бердичівське ЛГ» нараховується 6 об'єктів ПЗФ місцевого значення: 3 заказники – заказник лісовий «Бучина», заказники загально-зоологічний «Чернеча» та «Довгий брід», заказник ботанічний «Тішевки» та 2 пам'ятки природи ботанічні – «Деревицькі модрини» та «Романівські дуби». Заказник ботанічний місцевого значення «Тішевки» площею 14,5 га (Романівський район, ДП «Бердичівське ЛГ», Романівське лісництво, кв. 34, вид. 1). Рослинність заказника представлена складними дубовими лісами неморального типу – яглицевими, волосистоосоковими, зеленчуковими. Суттєвою особливістю згаданого фітоценозу є формування кількох синузій ранньовесняних ефемероїдів, які послідовно змінюють одна одну. У заказнику загально-зоологічному місцевого значення «Довгий брід» площею 663 га (Романівський р-н, ДП «Бердичівське ЛГ», Держинське лісництво, кв. 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 39, 40, 41, 42, 43) охороняються частини лісового масиву (грабово-дубові насадження з домішкою берези, осики та ліщини) з багатою флорою та фауною. У заказнику загально-зоологічному місцевого значення «Чернеча» площею 220 га (Любарський р-н, ДП «Бердичівське ЛГ», Любарське лісництво, кв. 27, 28, 29) зберігається заболочена ділянка мішаного сосново-березово-осикового лісу в долині річки Вербка. У ДП «Бердичівське ЛГ» є 2 ботанічні пам'ятки природи місцевого значення: у пам'ятці «Деревицькі модрини» площею 20 га (Любарський р-н, Любарське л-во, кв. 12, вид. 18, 21) – зберігаються високопродуктивні насадження модрини європейської; у пам'ятці «Романівські дуби» площею 40 га (Романівський р-н, Держинське лісництво, кв. 30, вид. 1, кв.31, вид. 13) – високопродуктивні насадження дуба віком 110-130 років.

На території ДП «Димерське ЛГ» ліси зростають в різних типах лісорослинних умов (А₁, А₂, В₁, В₂, В₃, В₄, С₂, С₃, С₄) – від сухого гігротопу до сирого та від бідного трофотопу до відносно багатого. Вказана особливість обумовлює формування лісових насаджень різного породного складу та продуктивності, а також мозаїчність їхнього розташування у рельєфі. Завдяки цьому ліси успішно виконують різноманітні екосистемні функції, в т. ч. й у забезпеченні відповідного водного режиму, збереженні місць зростання різних видів рослин та грибів, а також у підтриманні існування багатьох представників лісової фауни.

У ДП «Димерське ЛГ» є 2 гідрологічні заказники місцевого значення, які розміщені на території Катюжанського («Катюжанський» – 291 га) та Ясногородського лісництв («Димерський» – 504 га). Вони являють собою

відповідно типові болота, які регулюють водний та мікрокліматичний режим місцевості. Сосново-березові насадження охороняються у ботанічних заказниках місцевого значення: «Дмитрівський» (16,6 га) у Дніпровському лісництві, «Глибокий ліс» (29 га) у Кам'янському лісництві – із заростями конвалії травневої та цінної лікарської сировини; «Любимівський» (23,2 га) у Дніпровському лісництві – із заростями чорниці та лікарської сировини; «Лісовичі» (9,7 га) – болотний ландшафт (з вільховими та змішаними насадженнями вільхи та берези. Сосново-дубові насадження охороняються у ландшафтному заказнику місцевого значення «Шевченківський ліс» (53,5 га), розміщеного на території Шевченківського лісництва.

Відповідно до документу «Акт, складеного за результатом проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо додержання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів № 274/06.19» (захід державного контролю проведено 24.05.2019 р. № 130), підготовленого Державною екологічною інспекцією у волинській області, у зв'язку із необхідністю реорганізації наявної мережі ПЗФ шляхом її укрупнення в один об'єкт НПП «Цуманська Пуща» (загальною площею 2321,8 га) у тому числі були приєднані додаткові суміжні ділянки (з метою резервування території під заповідну зону проектного НПП) лісові ділянки ДП «Цуманське ЛГ» (площею 1606 га) з вилученням: із Холоневичівського лісництва – кв. 50-52, 55-57, 61, 62, 64, 65; Партизанського лісництва – кв. 28, 6-20, 21 вид. 1-25, кв. 22-27, 29-40, 43; Берестянського лісництва – кв. 1-4, 6, 7, 10-62; Горинського лісництва – кв. 1-32, 37-47; Сильненське – кв. 8, 14-16, 21, 27, 29-31, 36-38, 41, 42; Цуманського лісництва – кв. 1-29, 33, 34, 41, 42; Мощаницького лісництва – кв. 55-60, 62, 63, 65, 66, 72-74, 76-79. Експертами отримано фото охоронних знаків та інформаційних аншлаків, фото лісостанів НПП «Цуманська Пуща».

Ландшафтний заказник «Кормин» площею 549,0 га належить до ДП «Цуманське ЛГ», Берестянського л-ва кв. 1, вид. 1–6; кв. 2, вид. 1–10; кв. 4, вид. 19–31; кв. 7, вид. 40, 41; кв. 12, вид. 1–19, 43, 49; кв. 15, вид. 25–33, 35–40; кв. 20, вид. 33; кв. 21, вид. 1–21; кв. 25, вид. 1–32; кв. 29, вид. 15–34; кв. 35, вид. 22–47; кв. 36, вид. 1–3; кв. 43, вид. 31–41; кв. 44, вид. 16–37; кв. 52, вид. 41–47. Ландшафтний комплекс охоплює смугу завдовжки 13 км вздовж р. Кормин: заплаву річки з каналізованим руслом, частково – надзаплавну терасу, де переважає лісова і лучно-болотна рослинність. Найбільші площі серед лісового покриву займають дубово-березові, вільхові ліси, подекуди з домішкою ясеня *Fraxinus excelsior*. У пониззях зростають ліси чорновільхові кропив'яні й осокові, на підвищеннях рельєфу – грабово-дубові. Ліси переважно 1–2 бонітету, віком близько 100 років.

Комплексна пам'ятка природи «Горинські крутосхили» площею 30,0 га, належить до ДП «Цуманське ЛГ», Горинського л-ва кв. 39, вид. 24, 26, 27, 30-32, 33, 37, 40, 41, 46, 47. На підвищеній ділянці на лівому березі

р. Горинь із крутим схилом до русла, охороняються грабово-дубові ліси з дубами *Quercus robur* віком близька 100 років та різновіковими грабами *Carpinus betulus* із домішкою берези повислої *Betula pendula*, клена гостролистого *Acer platanoides*, осики *Populus tremula*, липи серцелистої *Tilia cordata* та сосново-дубові насадження. Окремими ділянками зростають високопродуктивні ялинники.

Лісовий заказник „Цуманський” – лісовий заказник, площею 35,3 га, належить до ДП «Цуманське ЛГ», Цуманського л-ва, кв. 40, вид. 2, 3, 11, 12, 14, 20 (вид. 1-6, 8, 9), кв. 73, кв. 74 (вид. 7, 15, 19, 20), кв. 76-78, кв. 79 вид. 1-15, 17-19. Під охороною держави перебувають дубово-соснові насадження з частковою домішкою вільхи чорної *Alnus glutinosa*, віком близько 150 років, що належать до лісів першої групи, у підліску яких ростуть крушина ламка *Frangula alnus*, верба козяча *Salix caprea*, калина звичайна *Viburnum opulus*, у трав'яному покриві – лікарські рослини, ягідники.

В цілому, слід відмітити, що серед досліджуваних лісгосподарських підприємств, на територіях та об'єктах ПЗФ охороняються своєрідні природні комплекси лісів та боліт, на яких зростають корінні лісостани / типовий рослинний покрив боліт.

В ході проведення виїзної перевірки, в першу чергу, приділялась увага щодо застосування контрольних заходів у випадках здійснення лісгосподарської діяльності на територіях і об'єктах ПЗФ.

Проведення суцільних рубок санітарних суворо регламентується лімітами на використання лісових ресурсів на території ПЗФ та затверджується комісійно за участі органів влади та лісопатологів, лісгосподарські заходи проводяться лише після погодження із Міністерством охорони навколишнього середовища.

До ОЦЗ 1.2 належать ділянки, де зустрічаються рідкісні та зникаючі види, а також ендемічні види.

Всесвітній фонд охорони природи в Україні звернувся до підприємств згідно з положеннями ст. 34 Конституції України, ст. 5,6,13 Закону України «Про інформацію» ч. ст. 9 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», ст.4 Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля» (Оргуська конвенція), а також ст. 3, п.2 ч.1, ст. 5, 14, 19, 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації». Звернення стосувалося необхідності виділення і збереження особливо цінних для збереження біорізноманіття ділянок лісу.

У ДП “Бердичівське ЛГ” у ботанічному заказнику місцевого значення «Тішевки» охороняється підсніжник білосніжний — вид, занесений до «Червоної книги України» (2009). У заказнику загально-зоологічному місцевого значення «Довгий брід» гніздуються журавель сірий (*Grus grus* (Linnaeus, 1758)) і лелека чорний (*Ciconia nigra* (Linnaeus, 1758)) – види, які занесені до «Червоної книги України» (2009).

Мультимедійна платформа іномовлення України «Укрінформ», 30.09.2019 року повідомила, про те, що у заказнику "Довгий брід", що у Бердичівському районі Житомирщини, зацвіла червонокнижна рослина – еритроній собачий зуб (*Erythronium dens-canis* L.) (<https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2662985-na-zitomirsini-zacviv-cervonokniznij-sobacij-zub.html>). Інформації про те, що ця рослина зростає на даній території раніше не було.

У ботанічній пам'ятці природи загальнодержавного значення «Урочище Бабка» (ДП «Клавдіївське ЛГ») у дубових та дубово-грабових лісах, які є рідкісними для Київського Полісся, зростають «червонокнижні» види: любка дволиста (*Platanthera bifolia* (L.) Rich.), любка зеленоквіткова (*Platanthera chlorantha* (Cust.) Rchb.), коручка чемерниковидна (*Epipactis helleborine* (L.) Crantz), гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis* (L.) Rich), пальчатокорінник плямистий (*Dactylorhiza maculata* (L.) Soó s.l.), зозуліні сльози яйцевидні (*Listera ovata* (L.) R.Br), лілія лісова (*Lilium martagon* L.), осока затінкова (*Carex umbosa* Host). Вказані види із родини Орхідні (коручка широколиста, к. темно-червона, любка дволиста, гніздівка звичайна та ін..) включено до Додатку II CITES. Їхні популяції потребують охорони та постійного контролю за станом.

Заказник ландшафтний місцевого значення “Сторожівці” (47,9 га) (ДП “Клавдієвське ЛГ”, Бородянський район). Деревостан заказнику представлений сосною звичайною, дубом звичайним, березою повислою, грабом звичайним, вільхою, осикою, в'язом. На низинних болотах з осоковою та осоково-сфагновою рослинністю, що частково заростають вільхою та березою, зростають зозуліні черевички (*Cypripedium calceolus* L.) та булатка довголиста (*Cephalanthera longifolia* (L.) Fritsch) – види, занесені до ЧКУ. Тут також мешкають «червонокнижні» види: джміль яскравий (*Bombus (Thoracobombus) pomorum* Panzer, 1805), ксілокопа (бджола-тесляр) звичайна (*Xylocopa valga* Gerstaecker, 1872)) та к. (бджола-тесляр) фіолетова (*Xylocopa violacea* Linnaeus, 1758), махаон (*Papilio machaon* Linnaeus, 1758), жук-олень (*Lucanus cervus* Linnaeus, 1758).

У ландшафтному заказнику місцевого значення «Шевченківський ліс» (ДП «Димерське ЛГ») (53,5 га) у сосново-дубових насадженнях охороняються плаунові та рідкісна папороть – гронянка півмісяцева (*Botrychium lunaria* (L.) Sw.) (у ЧКУ «Рослинний світ» – С. 34).

У заповідному урочищі «Цуманська пуща» (ДП «Цуманське ЛГ») зростає 15 видів рослин, які занесені до Червоної Книги України: плаун річний (*Lycopodium annotinum*), лілія лісова (*Lilium martagon*), цибуля ведмежа (*Allium ursinum*), підсніжник білосніжний (*Galanthus nivalis*) та інші. У цьому об'єкті ПЗФ мешкають типово лісові та рідкісні види тварин (занесені до ЧКУ, ЄЧС, ЧС МСОП, природоохоронних переліків міжнародних конвенцій і угод): лелека чорний (*Ciconia nigra*), підорлик малий (*Aquila pomarina*), пугач (*Bubo bubo*) та ін.

У інших об'єктах ПЗФ, які є підпорядкованими ДП «Цуманське ЛГ» виявлено зростання таких видів, занесених до «Червоної книги України»: меч-трава болотяна (*Cladium mariscus*), вовчі ягоди пахучі (*Daphne sneorum*), молочай волинський (*Euphorbia volhynica*), коручка болотяна (*Epipactis palustris*), товстянка звичайна (*Pinguicula vulgaris*) – у ландшафтному заказнику «Кормин»; гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*) – у комплексній пам'ятці природи «Горинські крутосхили»; молочай волинський (*Euphorbia volhynica*), підсніжний білосніжний (*Galanthus nivalis*) – у лісовому заказнику «Цуманський»; любка дволиста (*Platanthera bifolia*), черемша (*Allium ursinum*), зозулині черевички справжні (*Cypripedium calceolus*) – у лісовому заказнику «Мощаницький».

У заповідному урочищі „Папики” зростає 3 види рослин, які занесені до «Червоної книги України»: гніздівка звичайна, лілія лісова (*Lilium martagon*), любка зеленоквіткова (*Platanthera chlorantha*). Усі вони утворюють значні популяції, особливо це стосується лілії лісової. (Джерело інформації : Проект створення національного природного парку «Цуманська пуща» /Наукове обґрунтування / Міністерство охорони навколишнього природного середовища України / Клєстов М.Л, Андрієнко-Малюк Т.Л. та ін. – Київ, 2006).

До Додатку 1 Бернської конвенції занесено кальдезію білорозлисту (*Caldesia parnassifolia*), у перелік регіонально рідкісних рослин – вужачку звичайну (*Ophioglossum vulgatum*). Ці види охороняються у ландшафтному заказнику «Кормин».

Охороняються також місця оселень «червонокнижних видів» тварин: жука-оленя (*Lucanus cervus*), махаона (*Papilio machaon*), мідянки (*Coronella austriaca*) та ін. – у комплексній пам'ятці природи «Горинські крутосхили»; скопа (*Pandion haliaetus*), сорокопуд сірий (*Lanius excubitor*), видра річкова (*Lutra lutra*) та ін., а також деркач (*Crex crex*) – вид, занесений у міжнародні природоохоронні переліки: ЄЧС, ЧС МСОП – у ландшафтному заказнику «Кормин».

У конторах адміністрації багатьох підприємств та лісництв району постачання є «Переліки червонокнижних та рідкісних видів рослин та тварин», а також стенди із зображенням видів рослин та тварин, занесених до Червоної книги України. У лісгосподарських відділах підприємств вже проводиться робота над створенням стендів із зображенням «червонокнижних», рідкісних та зникаючих видів рослин та тварин, які зростають / мешкають на території підприємства, а також над опублікуванням інформації щодо об'єктів та територій ПЗФ на сайті підприємства. Дане питання потребує більшої уваги з боку керівників, спеціалістів та працівників лісового господарства щодо виявлення місць зростання чи мешкання червонокнижних видів, моніторингу за їхнім станом. Необхідною є розробка активних заходів щодо підтримання популяцій видів рослин та тварин, занесених до «Червоної книги України».

Огляд технологічних карт розробки лісосіки у вказаних підприємствах довів, що не на усіх лісосіках передбачено заходи щодо уникнення загроз для ОЦЗ 1.

До ОЦЗ 1.3 належать території з критичними тимчасовими концентраціями видів (місця розмноження, маршрути міграції або коридори тощо).

Крім охоронюваних територій ПЗФ, до ОЦЗ 1.3 можуть належати: Рамсарські території, Важливі орнітологічні території (Important Bird Areas – IBAs), об'єкти Смарагдової мережі (відповідно до вимог Бернської конвенції), тому вказані міжнародні договори також розглядалися.

У ДП «Бердичівське ЛГ» у заказниках загально-зоологічних місцевого значення «Довгий брід» та «Чернеча» є поселення ондатри, видри, місця гніздувань водоплавних та болотних птахів.

Згідно із діючою НОР всі ОЦЗ1, які розташовані поза межами об'єктів ПЗФ належать до територій **із визначеним ризиком** щодо походження. Опитування зацікавлених сторін і польові візити експерта на описані об'єкти, а також аналіз інформації щодо господарської діяльності на інших лісогосподарських підприємствах даної групи постачальників засвідчило, що загрози для ОЦЗ1 є **відсутніми**.

Задля підтримання їхнього існування необхідно не лише підтримувати режим охорони, затверджений для кожного із об'єктів ПЗФ, але й виконувати контрольні заходи, запропоновані нижче.

Виходячи із вищенаведеного, контрольним заходом щодо уникнення загроз від лісогосподарської діяльності для ОЦЗ слід вважати уникнення ведення лісогосподарської діяльності (будь-якими способами та видами рубок), заготівлі та закупівлі лісоматеріалів на територіях та об'єктах ПЗФ.

На сайтах державних підприємств лісового господарства слід розмістити інформацію про об'єкти природно-заповідного фонду на території підприємства, а також короткий аналіз лісового фонду.

Категорія ОЦЗ 2 не застосовується для України.

Для умов України **ОЦЗ 3 може мати визначений ризик.**

На досліджуваній території виявлено старовікові ліси на території ДП «Цуманське ЛГ» на площі 1541,5 га, в т.ч. у лісництвах: Берестянське – 255,3 га (250,4 га – дубові насадження, 4,9 га – соснові), Горинське – 569,3 га (559,6 га – дубові насадження, 9,7 га – соснові), Партизанське – 426,9 га (400,3 га – дубові насадження, 26,6 га – соснові), Сильненське – 177,5 га (дубові), Холоневицьке – 51,3 га (дубові), Цуманське – 112,5 га (103,1 га – дубові насадження, 9,4 га – соснові).

Територія Ківерцівського НПП «Цуманська Пуща» належить до Смарагдової мережі (відповідно до інтерактивної карти Смарагдової мережі, наведеної на головній сторінці сайту Української природоохоронної групи).

Генетичні резервати аборигенних лісових деревних видів вже були ідентифіковані у процесі лісовпорядкування та включені до таксаційних

описів, вони мають відповідний режим охорони, тому лісгосподарська діяльність не має загрози для них.

В цілому, слід відмітити, що ведення лісового господарства на вказаній території **не створює визначеного ризику**, про що йдеться мова у нижче наведеному тексті.

Рекомендується комплекс заходів: не допускати виникнення пожеж, здійснювати контроль за станом популяцій ялівця звичайного, заборонити меліорації прилеглих масивів та вирубування дерев, спрямовувати лісгосподарські заходи на збереження на відновлення угруповань.

Оцінюванням в межах нової «Національної оцінки ризику» в розрізі рівнинних лісів встановлено, **рівень загрози на ОЦЗ 4 є низьким**.

На території України немає об'єктів ОЦЗ 5, від яких би місцеві громади були б залежними у плані забезпечення недеревними лісовими ресурсами, джерелами питної води, паливними ресурсами. Отже, ризик є низьким. Традиційно, лісові господарства, розміщені на територіях із високим рівнем лісистості займалися також переробкою недеревної лісової сировини, про що свідчать дані, які наведені у аналітичному огляді «Проблеми и перспективы развития комплексного лесопользования в Армении, Азербайджане, Беларуси, Грузии, Молдове, Российской Федерации и Украине» (2016) (у рамках Програми ФЛЕГ II, www.enpi-fleg.org).

На об'єктах, які можна віднести до **ОЦЗ 6** виконуються заходи з благоустрою лісів рекреаційно-оздоровчого призначення у зоні відпочинку та у зоні інтенсивної рекреації протягом ревізійного періоду облаштовуються рекреаційні пункти, виготовляються та встановлюються «лісові меблі», а також щорічно встановлюються аншлаги.

У заказнику лісовому місцевого значення «Бучина» площею 2 га (Любарський р-н, ДП «Бердичівське ЛГ», Любарське лісництво, кв. 14, вид. 27) зростають унікальні високобонітетні культури бука європейського посадки 1965 року. Даний об'єкт ПЗФ має науково-пізнавальне значення.

Слід відмітити, що ДП «Димерське ЛГ» виконало вимогу міжнародної лісової сертифікації за схемою FSC щодо забезпечення доступу громадськості до інформації про території з особливими цінностями для збереження – на сайті вказаного підприємства (<https://dymerlg.com.ua/golovna.html>) наведена інформація щодо об'єктів природно-заповідного фонду, розміщених на території підприємства (у розрізі лісництв).

Із вище наведеної інформації можна запропонувати наступні рекомендації ідентифікації лісових типів оселищ:

- під час ідентифікації необхідно враховувати описи рослинних угруповань та рослинних видів, наведених у новітньому виданні «Національний каталог біотопів України» (Джерело: *Національний каталог біотопів України. За ред. А.А. Куземко, Я.П. Дідуха, В.А. Онищенко, Я. Шеффера. – К.: ФОП Клименко Ю.Я., 2018. – 442 с.*) та у «Зеленій книзі України» (2009);

- виділяти репрезентативні ділянки із регіонально рідкісними типами лісових екосистем, біорізноманіття яких є під загрозою зникнення, а також унікальних лісових екосистем для певного регіону.

Підприємствам, на території яких зростають чи мешкають «червонокнижні», рідкісні та ендемічні види, необхідно:

- ідентифікувати місця оселень їхнього зростання поза межами територій та об'єктів ПЗФ;

- відмічати такі місця у журналах та на картах;

- здійснювати щорічний моніторинг (контроль за станом популяцій);

- притримуватися обмеженого режиму лісокористування з метою збереження «червонокнижних», рідкісних, зникаючих та ендемічних видів із врахуванням місця їхнього зростання / оселення під час проектування лісогосподарських заходів;

- здійснювати відповідні записи щодо охорони місць їхнього зростання / оселення у лісорубних квитках та технологічних картах;

- не допускати проведення меліоративних заходів та розробки торфовищ,

- регулювати випасання худоби;

- запобігати виникненню пожеж та своєчасно їх гасити, у т. ч. й на ділянках боліт;

- здійснювати охорону гніздових оселищ лелеки чорного та хижих птахів;

- заборонити зривання та викопування рослин;

- зменшити рекреаційне навантаження.

Задля підтримання рідкісних типів лісових оселищ необхідно не лише підтримувати режим охорони, затверджений для кожного із об'єктів ПЗФ, але й виконувати рекомендації, запропоновані нижче:

- на сайтах державних підприємств лісового господарства слід розмістити інформацію про лісовий фонд, об'єкти природно-заповідного фонду на території підприємства, рідкісні рослинні угруповання («Зелена книга України»), а також види, які занесені до «Червоної книги України», рідкісні та ендемічні види.

- підприємствам необхідно забезпечити доступ громадськості до інформації про території з особливими цінностями для збереження, бажано на сайтах підприємства або обласних управлінь лісового та мисливського господарства, у приміщеннях селищних рад тощо.

Тому виходячи із вищенаведеного, *рекомендованим контрольним заходом щодо уникнення загроз від лісогосподарської діяльності для ОЗЦ слід вважати уникнення закупівлі лісоматеріалів, які заготовлені на територіях та об'єктах ПЗФ.*

Таким чином можливо зробити висновок відносно ефективності застосування контрольних заходів щодо зниження ризику на території постачання: на усіх об'єктах ОЗЦ забезпечується відповідний режим охорони - у наявності є паспорти та охоронні зобов'язання територій, що охороняються; встановлені місця оселищ тих рослин та тварин, які мають

природоохоронний статус; місця концентрації тварин обліковуються на підприємствах та мають відповідний режим господарювання; генетичні резервати включені до «Проектів організації та розвитку підприємств».

Обов'язковим контрольним заходом залишається закупівля деревини у постачальників, які підтверджують, що їх господарська діяльність на територіях, які визнані як ОЦЗ, не загрожує цим ОЦЗ.

Категорія 4. Деревина з лісів, які перетворюються на плантації та категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення

Підприємствами підписана декларація із організацією відносно дотримання вимог стандарту контрольованої деревини, в яких говориться про недопущення змін лісових площ на площі іншого призначення. Вимоги стосовно недопущення перетворення лісових територій на нелісові є головними складовими політики організації. Тому цьому питанню завжди приділяється достатньо уваги.

Граничне значення, яке стосується 1-ої категорії (див НОР – 1.1) дотримується. Перевірені підприємства керуються матеріалами безперервного та базового лісовпорядкування та суворо слідкують за змінами лісокультурного фонду.

Опитування зацікавлених сторін свідчить про відсутність фактів перетворення лісів на плантації або категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення. Опитування відповідальних працівників лісогосподарських підприємств (інженера лісових культур, головного лісничого) підтверджує відсутність перетворення лісів на категорії земель інші, ніж лісогосподарського призначення без належних підстав.

Таким чином, за результатами проведення виїзної перевірки лісогосподарських підприємств визначено відсутність ризику щодо загального скорочення площ природних лісів за рахунок перетворення їх на плантації та на нелісові землі.

Підсумки щодо оцінки ризику ланцюга постачання.

1. **Транспортування** контрольованого матеріалу безпосередньо від постачальника до споживача, здійснюється виключно залізничним транспортом. Перевірка підтвердила наявність та належне оформлення товаросупровідних документів на деревину, а кількісні і якісні характеристики матеріалу відповідають цим документам, тому **ризик є низьким**.

2. Організація відвантажує контрольовану деревину з нижнього складу постачальників (лісогосподарських підприємств) на товарні залізничні вагони та відправляє безпосередньо покупцю, тобто **без зберігання на складах**. Тому змішування контрольованого матеріалу з матеріалом іншого походження не відбувається.

3. Підприємство *не здійснює деревопереробки*, тому загроза щодо змішування матеріалу з матеріалом іншого походження у даному випадку не є можливим.

Висновки

У частині ризику походження деревини:

Підставою для ствердження про *ефективність застосованих контрольних заходів* є: підсумок виїзної перевірки двох лісогосподарських підприємств зокрема та визначеної групи постачальників організації загалом; матеріали попередніх перевірок підприємств-представників цієї групи; проведення консультацій із зацікавленими сторонами та сторонами, які зачеплені господарською діяльністю постачальників та щодо СНП організації загалом.

Визначений ризик, який є пов'язаним з категоріями 1-4 контрольованої деревини, на території постачання організації в основному знижено до *низького*. Але за результатами польової перевірки дотримання вимог індикатору 1.9 – для 1-ої Категорії та індикатору 3.3 – для 3-ої Категорії Організація прийняла рішення щодо:

1. Застосування *додаткового контрольного заходу* до одного з представників групи постачальників контрольованої деревини: *відмова від отримання деревини, яка заготовлена на об'єктах ПЗФ (прийняти, як обов'язковий контрольний захід) до моменту затвердження зонування території (категорій господарювання), яка знаходиться (без вилучення) у розпорядженні Ківерцівського НПП «Цуманська Пуща»;*

2. Застосування *корегувальної дії*: *у зв'язку із наявністю на території лісгоспу площ, які ідентифіковані як Смарагдова мережа, прийняти адміністрацією лісогосподарського господарства добровільне зобов'язання у вигляді «Декларації щодо здійснення лісогосподарської діяльності, яка не буде нести загрози виявленням ОЦЗ».*

У частині ланцюга постачання:

Ризик ланцюга постачання шляхом визначення кількості можливих факторів ризику внутрішньою перевіркою було визнано як *низький*.

Таким чином, використовувати матеріал як контрольований для даного переліку постачальників можливо після виконання вище вказаного постачальника контрольних заходів та корегувальних дій у частині ризику джерела походження.

Також під час проведення польової перевірки була виявлена наступна активна група зацікавлених сторін: представники екологічної служби в Житомирській, Київській та Волинській областях; Державні адміністрації та Районні Ради народних депутатів, на території яких знаходяться постачальники-лісгоспи; Українське товариство мисливців та рибалок; голови міських, сільських та селищних рад; представники WWF в Україні

(Київська область); суб'єкти підприємницької діяльності, які приймають участь у лісозаготівельній діяльності лісгоспів-постачальників деревини; робітники, що приймають участь в процесі лісозаготівлі; представники ОУЛМГ (обласні управління лісового та мисливського господарства); голови профспілкових організацій лісгоспів-постачальників; головні спеціалісти, представники лісової охорони та ІТР лісгоспів-постачальників; представники НУО та інші.

Моментом початку використання матеріалу як контрольованого буде позитивний висновок щорічного аудиту органу сертифікації.

В той же час, в процесі перевірки були виявлені проблемні питання, які повинні бути вирішені на державному або ж галузевому рівні при перегляді законодавства:

- нечітким залишається вирішення питання щодо розповсюдження вимог застосовного законодавства до субпідрядників (іншим суб'єктам господарювання, які надають послуги підприємствам під час проведення лісозаготівлі);
- в ході проведення польового аудиту було виявлено факти бездіяльності, неузгодженості різних гілок влади у частині прийняття рішень щодо зонування території НПП (національного природного парку). Чи є сенс взагалі від створення даного суб'єкту господарювання у такій послідовності (призначення адміністрації без плану подальших дій) – питання відкрите.

ІНФОРМАЦІЯ І СКАРГИ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН

Процедура розгляду коментарів та скарг зацікавлених сторін (котрі стосуються СНП організації).

1. Підтвердження одержання скарг – усі коментарі та скарги зацікавлених сторін, отримані будь-якими засобами зв'язку, реєструються секретарем директора в журналі вхідної інформації і передаються відповідальному за сертифікацію безпосередньо у день реєстрації для внесення у «Журнал скарг контрольованої деревини»; анонімні скарги не реєструються і не розглядаються.
2. Інформування зацікавлених сторін про процедуру подання скарг – процедура подання скарг розміщується на сайті організації для вільного доступу.
3. Надання попередньої відповіді скаржникам – скаржник інформується відповідальним за сертифікацію про отримання скарги та термін її розгляду упродовж не більше ніж двох тижнів з моменту реєстрації.
4. Передача скарг, пов'язаних із визначенням ризику – якщо скарга пов'язана не із СНП організації, а з національною оцінкою ризику, вона передається національному представництву FSC в Україні з одночасним повідомленням про це скаржника, про що у «Журналі скарг

- контрольованої деревини» робиться відповідна відмітка.*
5. Проведення попереднього оцінювання для визначення значущості наведених у скарзі доказів використання матеріалу з неприйнятних джерел – якщо скарга стосується СНП, території і джерел постачання, відповідальним за сертифікацію проводиться попереднє оцінювання наведених у скарзі доказів з метою визначення значущості фактів, наведених у скарзі, як доказів того, що матеріал може отримуватися із неприйнятних джерел. Якщо скарга визнається незначущою, про це повідомляється скаржнику, органу сертифікації як про остаточні результати розгляду скарги. Одночасно повідомляється про можливість оскарження дій представників організації та про можливість отримання копій усієї відповідної кореспонденції, яка стосується розгляду.
 6. Діалог зі скаржниками – якщо скарга визнається значущою, упродовж двох тижнів від її реєстрації зі скаржником проводяться перемовини з метою вирішення скарги до вживання подальших дій. Якщо у результаті перемовин скаржник погоджується, що його скарга задоволена, про те, що це є остаточним результатом розгляду скарги, повідомляється самому скаржнику, органу сертифікації та Національному представництву FSC в Україні. Одночасно повідомляється про можливість оскарження дій представників організації та про можливість отримання копій усієї відповідної кореспонденції, яка стосується розгляду.
 7. Передача значущих скарг органу сертифікації та Національному представництву FSC в Україні – здійснюється упродовж двох тижнів з моменту отримання скарги; одночасно подається інформація щодо заходів, які вживатимуться організацією задля вирішення скарги, а також щодо способу застосування застережного підходу.
 8. Застосування застережного підходу – у той час, доки скарга перебуває на розгляді, організація припиняє отримання матеріалу, якого стосується скарга.
 9. Застосування процесу перевірки – для скарги, яка визнана значущою та не вирішена у процесі діалогу зі скаржником, організацією впродовж двох місяців з моменту її одержання проводиться за потребою польова або офісна перевірка.
 10. Визначення коригувального заходу – якщо у процесі польової або офісної перевірки значущість скарги підтверджується, спільно з постачальником вживаються коригувальні заходи; якщо коригувальний захід неможливо застосувати або постачальник відмовляється його виконувати, він виключається з числа постачальників контрольованої деревини.
 11. Перевірка виконання постачальниками коригувального заходу та його ефективності – відбувається у межах двохмісячного терміну

розгляду скарги; якщо захід ефективний, матеріал отримується.

12. Виключення відповідного матеріалу та постачальників - відбувається у випадку, якщо корегувальні заходи не усунули причини скарги.

13. Остаточне інформування – якщо застосовувалася повна процедура розгляду скарги, скаржник, орган сертифікації та Національне представництво FSC в Україні інформуються про остаточні результати її розгляду після прийняття рішення про можливість (неможливість) отримувати матеріал як контрольований від постачальника, якого стосувалася скарга. Одночасно повідомляється про можливість оскарження дій представників організації та про можливість отримання копій усієї відповідної кореспонденції, яка стосується розгляду.

Реєстрація та зберігання усіх отриманих скарг та вжитих заходів – покладається на відповідального за сертифікацію: Бевз В. О.

Додаток 2

Звіт про консультаційний процес контрольованої деревини «PPA TIMBER TRADE SRL» за 2019 рік

Територія постачання	Житомирська, Київська та Волинська області
Джерела постачання	ЛГ1 – ЛГ4 (несертифіковані постачальники деревини)
Виявлені і запрошені до консультацій зацікавлені сторони	Районні ради і адміністрації, УТМР, сільські, міські та селищні ради, представники екологічної служби, голови профспілкових комітетів, НУО, WWF в Україні, ГО екологічного напрямку.
Виявлені і запрошені до консультацій сторони, інтереси яких зачеплені	Сільські та селищні ради, на території яких знаходяться підрозділи постачальників, робітники постачальників-лісокористувачів, представники ФОП, які надають послуги на лісозаготівлях.
Коментарі зацікавлених сторін	<i>Негативні коментарі відсутні.</i>
Коментарі безпосередньо зацікавлених сторін	Всі безпосередньо коментарі зацікавлених сторін та сторін, що зачеплені виробничою діяльністю підприємств постачальників відображені в додатку 10 - СНП організації та за згодою опитаних сторін можуть бути показані у даному резюме.

	<i>Негативні коментарі відсутні.</i>
Інформація щодо кількості звернень та опитування зацікавлених сторін в розрізі територій постачання	<p>Житомирська область: письмовий запит – 12; 1- телефонне та безпосереднє спілкування – 10; анкети - 12</p> <p>Київська область: письмовий запит – 14; телефонне та безпосереднє спілкування – 24; анкети - 12</p> <p>Волинська область: письмовий запит – 12; телефонне спілкування – 4; безпосереднє спілкування – 15; анкети: 12.</p>
Враховання коментарів	<p>Частково враховані.</p> <p>Коментарі враховані та використані для реалізації контрольних заходів (див. «Журнал внутрішніх аудитів»). Ці коментарі були зафіксовані під час проведення польових перевірок.</p>
Висновок про можливість отримання матеріалу	<p>Можливо отримувати від усіх джерел постачання, за винятком деревини, заготовленої від рубок у ПЗФ та після застосування контрольного заходу і зниження ризику території походження.</p>